

Unapređivanje finansijskog izvještavanja: Jačanje lanca finansijskog izvještavanja

Autor: Fajez Čaudri, glavni izvršni direktor IFAC-a | 2. septembar 2014.

Da li je dovoljno samo čekati dok nas ne zadesi nova kriza i pitati se: „A gdje su bili revizori do sada?”

Zašto finansijsko izvještavanje?

Blagovremene i sadržajne informacije su osnova efikasnog funkcionisanja bilo koje organizacije. Rukovodstvo organizacije koristi finansijske i nefinansijske informacije kako bi upravljalo svojim poslovanjem i usmjeravalo ga, dok eksterni stejkholderi, kao što su investitori, dobavljači, povjerioci, banke i regulatori, koriste iste za donošenje investicionih odluka, radi započinjanja poslovanja sa organizacijama od povjerenja i radi sprovođenja regulatornog nadzora.

Finansijski izveštaji obuhvataju veliki dio informacija koje organizacije pripremaju, objavljuju i koriste. I dok izvještavanje o ostalim, nefinansijskim informacijama, koje stejkholderi smatraju bitnim za donošenje svojih odluka, postaje sve važnije, finansijski izvještaji pripremljeni u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima finansijskog izvještavanja, predstavljaju ključan instrument za efikasno funkcionisanje tržišta.

Unapređivanje finansijskog izveštavanja

Imajući u vidu važnost uloge koju finansijski izvještaji imaju, neophodno je uložiti napore kako bi se utvrdilo na koji način bi se mogao poboljšati njihov kvalitet i kako bi se shvatila njihova svrha i ograničenja u pružanju sveobuhvatnog pregleda finansijske pozicije jednog entiteta.

Reakcije vlada i regulatora na skorašnju svjetsku finansijsku krizu i korporativne neuspjehe su bile primarno fokusirane na ulogu revizora. Desilo se mnoštvo regulatornih reformi koje su imale uticaja na revizorsku profesiju, a proces kreiranja standarda finansijskog izvještavanja je bio predmet žustre debate. Međutim, znatno manje pažnje je bilo posvećeno ulogama upravljačkih timova i odbora direktora, odgovornostima i uticaju regulatora u postizanju visokokvalitetnog finansijskog izvještavanja.

Finansijsko izvještavanje i potrebe njegovih korisnika neophodno je sagledati na jedan sveobuhvatniji način, način koji će prepoznati, procijeniti i ispitati čitav lanac finansijskog izvještavanja, odnosno, sve ljude i procese koji su uključeni u pripremanje, odobravanje, reviziju, analizu i korišćenje finansijskih izvještaja.

Ovo je jedan složen proces koji obuhvata mnogo komponenata, uzajamnih akcija i različitih aktera. Moraju se jasno odrediti uloge, odgovornosti i uzajamne veze, a odgovarajuće kontrole i mjere zaštite se moraju sprovesti.

Komponente lanca finansijskog izvještavanja:

Upravljački organi. Upravljački organi, najčešće odbori direktora, su odgovorni za objavljivanje finansijskih izvještaja i nalaze se u središtu lanca finansijskog izvještavanja. Oni moraju posjedovati efikasne procedure korporativnog upravljanja, jasne etičke kodekse i moraju biti stručni kako bi nadzirali procese kvalitetnog finansijskog izvještavanja.

Da li činimo dovoljno kako bismo osigurali da upravljački organi (posebno komisije za reviziju) posjeduju odgovarajuću stručnost i kompetenciju, da imaju i da se pridržavaju neophodnih aranžmana upravljanja i etičkih kodeksa? Postoji mnogo principa i smjernica korporativnog upravljanja. Međutim, da li bi trebalo razmotriti unapređenje ovog fundamentalnog aspekta finansijskog izvještavanja, tako što bi se zahtjevi korporativnog upravljanja postavili kao obavezni globalni standardi?

Sastavljači finansijskih izvještaja i uprava. Osobe koji su zadužene za pripremanje informacija, a to su sastavljači finansijskih izvještaja, upravljačke računovođe, glavni finansijski direktori i glavni izvršni direktori, bi morale da se pridržavaju efikasnih procedura korporativnog upravljanja i jasnih etičkih kodeksa.

Da li je dovoljno toga učinjeno kako bi se osiguralo da su ove grupe osposobljene da doprinose visokokvalitetnom finansijskom izvještavanju? Da li bi sastavljači finansijskih izvještaja trebalo da, kao i revizori, podliježu sličnim procedurama registracije, sticanja kvalifikacija, licenciranja, kontrole i da se pridržavaju kodeksa ponašanja/etike i aranžmana za sprovođenje ovih procedura? Da li bi od njih trebalo zahtijevati da potpisuju sve finansijske izvještaje kako bi se pojačao osjećaj odgovornosti.

Kreatori standarda finansijskog izvještavanja. Standardi finansijskog izvještavanja su pravila i principi koji se koriste u pripremanju finansijskih izvještaja. Oni predstavljaju zajednički jezik koji se koristi unutar lanca finansijskog izvještavanja, a kojim se odmjeravaju, opisuju i ocjenjuju finansijske informacije.

Da li je dovoljno to što kreatori standarda skoro jedini fokus stavljaju na investitore, dobit i gubitak, vrednovan prema standardima finansijskog izvještavanja? Da li bi trebalo sagledati širu grupu korisnika finansijskih izvještaja i shvatiti da u današnjim složenim organizacijama postoje brojna druga mjerila finansijske uspješnosti? Da li traganje za jednim mjerilom performanse više odmaže nego što pomaže u razumijevanju finansijske uspješnosti jedne organizacije?

Eksterni revizori. Eksterni revizor daje nezavisnu i stručnu procjenu istinitosti finansijskih izvještaja organizacije. Posljednjih godina, eksterni revizor i sama revizija podvrgniti su značajnom nadzoru, dok su uloga i rad revizora dodatno regulisani i redefinisani, čak i u oblasti nezavisnosti revizora i izvještavanja.

Da li je prošireni izvještaj revizora o pitanjima koja prevazilaze osnovnu svrhu revizije (a to je davanje mišljenja u vezi sa finansijskim izvještajima) od pomoći, ili on jednostavno dovodi do prenatrpanosti informacijama? Da li su finansijski podsticaji revizora u skladu sa ovim proširenim ovlašćenjem? Da li bi revizori trebalo da pripremaju različite izvještaje za različite grupe korisnika i stejkholdera? Da li bi ovi izvještaji trebalo da budu sastavni dio osnovne revizije ili da se zahtijevaju po potrebi, u okviru posebnog projektnog zadatka?

Regulatori. Revizijski nadzor, procedure zaštite i prudencijalni regulatori predstavljaju važnu kariku između pripremača i korisnika finansijskih informacija. Oni nadziru razne aspekte rada revizora, sprovode provjere, kontrolišu registracije revizora, ponašanje i

izvještavanje emitenata hartija od vrijednosti i banaka, i osiguravaju da informacije koje se razmjenjuju između pojedinaca i organizacija budu transparentne i pouzdane. Jasno je da regulatori imaju vidan uticaj na kvalitet finansijskog izvještavanja.

Da li bi trebalo da se svi regulatori, ili barem oni koji nadziru berze koje dozvoljavaju strane listinge, u svom radu i nadležnosti, pridržavaju visokokvalitetnih, globalnih standarda, kako bi se obezbijedila konzistentnost nadzora u svim jurisdikcijama?

Da li bi regulatori trebalo da, za određene organizacije i sektore, gdje njihove nadzorne aktivnosti ukazuju da je opravdano tražiti dodatne informacije i ispitivanja, dobiju dopunska finansijska objelodanjivanja, bilo kroz zahtjev za sprovođenje revizorskog angažmana za obavljanje dogovorenih procedura, ili kroz neki drugi vid, umjesto što se pretjerano oslanjanju na finansijske izvještaje, koje nude čitav spektar informacija neophodnih za potpuno razumijevanje finansijske pozicije entiteta?

Analitičari. Analitičari za kreditni rejting i investicije su odgovorni za procjenjivanje finansijskih izvještaja organizacija (i drugih važnih podataka), kao i za donošenje zaključaka o njihovoj kreditnoj sposobnosti i investicionom potencijalu. Investitori i drugi akteri koriste ove procjene za donošenje svojih odluka, a na njih se oslanjaju i regulatori u vršenju svojih regulatornih i nadzornih funkcija, te na taj način imaju ključnu ulogu u protoku kapitala na tržištima i u privredama.

Da li bi agencije za kreditni rejting trebalo da podliježu većem stepenu regulacije i da se smatraju odgovornim za gubitke investitora koji su se oslanjali na njihove procjene kreditnih rejtinga, za koje se pokazalo da nisu bile dobre? Da li bi analitičari koji pružaju usluge investitorima trebalo da se pridržavaju sličnih procedura registracije, sticanja kvalifikacija i licenciranja kao i revizori, kako bi se obezbijedili najviši standardi stručnosti i performanse?

Investitori: Investitori su pojedinci ili entiteti koji ulažu kapital u organizacije očekujući finansijsku dobit. Oni se oslanjaju na finansijsko izvještavanje, pouzdane, tačne informacije koje omogućavaju donošenje kvalitetnih odluka. Njihove investicije rezultiraju na kraju ekonomskom aktivnošću, razvojem, rastom stepena zaposlenosti, prosperitetom i stvaranjem bogatstva, kako za investitore kao pojedince, tako i za društvo u cjelini. Mogu li investitori razlikovati kvalitetne i pouzdane finansijske informacije od nepotpunog izvještavanja, kako bi izvršili odgovarajući pritisak i uticaj da se poboljša izvještavanje organizacija u koje investiraju? Da li bi vlade trebalo da rade više na promovisanju finansijske pismenosti, kako bi obezbijedile da građani budu bolje informisani u vezi sa finansijskim odlukama koje donose? Da li bi trebalo da odvrate građane od toga da budu investitori, ako prije toga nisu stekli finansijsku pismenost?

Šta sledeće treba učiniti?

Finansijsko izvještavanje ima važnu ulogu na tržištima kapitala, u ekonomskoj stabilnosti i razvoju, pa su naponi na poboljšavanju njegovog kvaliteta od suštinske važnosti. Međutim, to je jedan kompleksan proces koji uključuje dosta komponenata, uzajamnih akcija i aktera, pa će efekta imati jedino sveobuhvatna procjena čitavog lanca finansijskog izvještavanja. Diskusije, debate i odluke se moraju usresrediti na sve aspekte lanca finansijskog izvještavanja, kao i na uloge i odgovornosti koje učesnici imaju u stvaranju boljih rezultata.

U interesu je svih nas da finansijsko izvještavanje postane visokokvalitetno. Ne smijemo čekati da se pojavi novi skandal u finansijskom izvještavanju da bi razgovarali i raspravljali o važnim pitanjima, proučavali ih i analizirali. Moramo odmah djelovati i uložiti zajedničke napore da bismo postigli ovaj cilj.

